

نقش جنسیت در ارتقاء شغلی

www.ketab.ir

نویسندگان:

مصطفی نظیری

فاطمه نقوی

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : نقش جنسیت در ارتقاء شغلی / نویسندگان مصطفی نظیری، فاطمه نقوی.
مشخصات نشر : تهران: شاپرک سرخ، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری : ط، ۱۱۸ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۳۹-۹۱-۴ : ریال ۱۳۵۰۰۰
وضعیت فهرست : فیبا
نویسی :
یادداشت : کتابنامه.
موضوع : زنان شاغل -- ایران -- تهران -- ترفیع -- نمونه پژوهی
موضوع : زنان شاغل -- ترفیع
شناسه افزوده : تقوی، فاطمه، ۱۳۶۰ -
رده بندی کنگره : ۱۳۹۵ ۹۶۹ ی / ۵۶ / ۶۱۸۲ HD
رده بندی دیویی : ۴۱۳۵۰۹۵۵/۳۳۱
شماره شابکشناسی : ۳۳۱۶۴۸۳ : ملی

عنوان: نقش جنسیت در ارتقاء شغلی
نویسندگان : مصطفی نظیری - فاطمه نقوی

نوبت چاپ: اول بهار ۱۳۹۵

ناشر : شاپرک سرخ

چاپ و صحافی: شاپرک

شمارگان : ۱۰۰۰

قیمت: ۱۳۵۰۰ تومان

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۳۹-۹۱-۴

انتشارات شاپرک سرخ: تهران، میدان انقلاب اسلامی، ابتدای خیابان آزادی، کوچه

شهید جنتی، پلاک ۲۴ واحد ۱

۰۹۱۲-۲۱۴۴۶۰۰

۰۲۱-۶۶۹۳۳۷۴۶

www.shaparac.com

در سالهای اخیر با تغییرات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در سطح کشور گرایش زنان به ورود به بازار کار تغییر کرده است و در آینده میزان ورود زنان به بازار کار در عرصه های مختلف خصوصاً اجتماعی افزایش خواهد یافت. اما این سؤال همچنان باقی خواهد ماند که جنسیت چه نقشی در ارتقاء شغلی زنان ایفا می کند. با طرح این سؤال کلی در مطالعه حاضر در صدد پاسخگویی به این سؤال اصلی هستیم که آیا تفاوت های جنسیتی در ارتقاء شغلی کارکنان تأثیر گذار است؟ فرضیه ها از تئوریهای سرمایه اجتماعی بوردیو، چافتز و انگیزه پیشرفت مک کله لند استنتاج شده است. نتایج مربوط به سببش فرضیات نشان داد که بین جنسیت و ارتقاء شغلی با دخالت متغیرهای تحصیلات، سن سابقه کار و پایگاه اقتصادی اجتماعی همبستگی بالایی وجود دارد. داده ها همچنین گویای آن بود که بین پذیرش داوطلبانه موقعیت شغلی و ارتقاء شغلی، همچنین بین انگیزه پیشرفت و ارتقاء شغلی و ارتباطات غیر رسمی با افراد صاحب نفوذ و ارتقاء شغلی همبستگی بالا وجود دارد.

فهرست

۷	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۶	اهمیت موضوع
۱۸	ادبیات مفهومی
۱۹	مروری بر اشتغال زنان در جهان
۲۱	مروری بر اشتغال زنان در ایران
۲۴	ارتقای شغلی زنان
۲۵	مفهوم سقف شیشه‌ای
۲۸	سابقه مطالعات در ارتباط با عوامل ارتقای شغلی زنان (سقف شیشه‌ای):
۳۰	عوامل پدید آورنده سقف شیشه‌ای
۳۳	مفهوم ارتقاء شغلی:
۳۴	فرایند ارتقاء شغلی
۳۶	فرصت‌های ارتقاء شغلی
۳۷	مدیریت مسیر ارتقاء شغلی
۳۸	قانون انتصاب و ارتقاء شغلی در ایران
۴۱	پیشینه مطالعاتی موضوع
۴۱	پیشینه مطالعات داخلی:
۵۱	پیشینه خارجی:
۵۸	نتیجه‌گیری:
۵۹	نظریه‌های مرتبط با موضوع مورد مطالعه
۵۹	نظریه‌های تحرک اجتماعی
۶۰	نظریه تحرک اجتماعی سوروکین
۶۲	تحرک چند مرحله‌ای رابرت پارک
۶۳	دیدگاه فرانک پارکین: تحرک و نظم اجتماعی

۶۴	 مک کله لند: انگیزه پیشرفت
۶۶	 نظریه های مربوط به نابرابری جنسیتی
۶۶	 نظریه نابرابری جنسیتی چافتز:
۷۰	 نظریه نابرابری جنسیتی بلومبرگ:
۷۲	 نظریه های فمینیستی
۷۴	 گرایش های فمینیستی در دوران معاصر
۷۴	 فمینیسم لیبرالی
۷۵	 فمینیسم مارکسیستی
۷۶	 فمینیسم اگزیستانسیالیستی
۷۷	 فمینیسم روانکارانه
۷۸	 فمینیسم همجنس گرایانه
۷۸	 نظریه گیدنز:
۸۲	 نظریه سرمایه اجتماعی بورن
۹۲	 چارچوب نظری کتاب
۹۴	 فرضیات
۹۵	 مدل نظری
۹۶	 خلاصه و نتیجه گیری
۱۰۲	 پیشنهادات
۱۰۷	 منابع فارسی
۱۱۳	 منابع خارجی

یکی از مهم‌ترین معیارها جهت سنجش درجه توسعه یافتگی یک کشور، میزان اهمیت و اعتباری است که زنان در آن کشور دارا می‌باشند. اکنون نگاه جهان، بیشتر به سوی زنان معطوف شده است زیرا امروز، برای تحقق توسعه اجتماعی، تسریع فرایند توسعه اقتصادی و محقق شدن عدالت اجتماعی، چنان‌چه به زن به عنوان نیروی فعال و سازنده نگریسته شود، قطعاً تأثیر بسیاری در روند توسعه و افزایش کمی و کیفی نیروی انسانی آن جامعه خواهد داشت. نقش زنان در توسعه، مستقیماً با هدف توسعه اجتماعی و اقتصادی بستگی داشته و از این رو در تحول همه جوامع انسانی، عاملی بنیادی محسوب می‌گردد. با توجه به این‌که نیمی از کل جمعیت جهان را زنان تشکیل می‌دهند و در سوم ساعات کار انجام شده توسط زنان صورت می‌پذیرد، تنها یک دهم درآمد جهان فقط یک صدم مالکیت اموال و دارایی‌های جهان به زنان اختصاص یافته است. بنابرین وجود نابرابری برای زنان در تمامی جوامع کم و بیش وجود دارد که در برخی از سازمان‌های جهانی در چند سال اخیر به این مسئله بیشتر توجه شده و در برنامه‌ریزی‌های خود، کلان اقتصادی و اجتماعی سازمان‌های مختلف جهانی قرار گرفته است. امروز، مشارکت زنان در امور اقتصادی، فراتر از تأمین نیروی کار ارزان یا بدون دستمزد مورد توجه کارشناسان توسعه اقتصادی قرار گرفته است. در جوامع پیشرفته صنعتی و کشورهای تازه صنعتی شده مشارکت زنان به عنوان کارگزاران توسعه و برخوردار شدن آنان از آن، اصلی پذیرفته شده است. تقریباً در تمامی جوامع، زنان حضور اندکی در پست‌های تصمیم‌گیری و کلیدی دارند. زن نه تنها در جهان امروز بلکه در طول تاریخ از دستیابی کامل به مواهب توسعه و عدالت دور مانده و با مسائل و مشکلات متفاوتی دست به گریبان بوده. اگرچه دلایل حضور اندک یا عدم حضور زنان در رده‌های عالی مدیریت را نمی‌توان به تمامی و بیدرنگ دریافت، اما موانع متعدد،

تاکنون به کرات و به شکل‌ها و ترکیب‌های مختلف، در مطالعات مربوط به پیشرفت و ترقی زنان مشخص شده‌اند.

امروزه مشارکت زنان در امور اقتصادی، فراتر از تأمین نیروی کار ارزان یا بدون دستمزد مورد توجه کارشناسان توسعه اقتصادی قرار گرفته است. در جوامع پیشرفته صنعتی و کشورهای نوظهور صنعتی مشارکت زنان به عنوان کارگزاران توسعه و برخوردارشوندگان از آن اصلی پذیرفته شده است. با توجه به همه پیشرفتهای دانش بشری و حضور بیش از پیش زنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی، در صحنه اشتغال حضور زنان در سطوح تصمیمگیری و مدیریتی بسیار کمرنگ است. "شواهد و تحقیقات نشان می‌دهد که با وجود افزایش نسبت زنان تحصیل کرده در بازار کار، پیشرفت آنان در مشاغل مدیریتی محسوس نبوده است. از آن جا که بر اساس منابع نظری و پژوهشی، سرمایه اجتماعی یکی از عوامل مهم تأثیرگذار بر ارتقاء شغلی است و زنان به سبب عوامل اجتماعی فرهنگی در مقایسه با مردان از سرمایه اجتماعی کمتری برخوردارند" (تافلر، ۱۹۷۵: ۷۵).

تحقیقات اخیر حکایت از افزایش میزان به کارگیری زنان به عنوان نیروی کار دارد و تقریباً زنان در مشاغلی قرار گرفته‌اند که قبلاً مخصوص مردان تصور می‌شد. لیکن همچنان در سازمان‌ها الگوی مناسب جهت موفقیت را الگوی رفتاری مردانه می‌دانند و غلبه ارزش‌های اجتماعی مردانه در سازمان‌ها، از توسعه و تکامل زنان کارمند و مدیر جلوگیری کرده است. تقریباً در تمامی جوامع، زنان حضور اندکی در پست‌های تصمیمگیری و کلیدی دارند. افزایش آگاهی از این حقیقت، منجر به علاقمندی گروه‌های بسیار، به ویژه در امریکای شمالی، اروپا و کشورهای در حال توسعه آسیایی به پژوهش در این حوزه شده است. اگرچه دلایل حضور اندک یا عدم حضور زنان در رده‌های عالی مدیریت را نمی‌توان به تمامی و بیدرنگ دریافت، اما موانع متعدد، تاکنون به کرات و به شکل‌ها و ترکیب‌های مختلف، در مطالعات مربوط به پیشرفت و ترقی زنان مشخص شده‌اند.

امروزه واقعیتها نشان میدهند که همواره نقش زنان در توسعه ی جوامع نادیده گرفته شده و جامعه ی انسانی به این علت لطماتی جبران ناپذیر را متحمل شده است. وضعیت موجود ناشی از نابرابریهای جنسیتی باعث شده است بسیاری از کشورها در تلاش برای رفع این نابرابریها اقداماتی گوناگون انجام دهند. برخی از این جوامع به موفقیت هایی چشمگیر دست یافته اند، چنانکه بیش از ۴۰ درصد مناسب تصمیم گیری در کشورهای شمال اروپا همچون نروژ، دانمارک و فنلاند در اختیار زنان قرار گرفته و در کشور آمریکا نسبت زنان در مشاغل ۱۹۷۰ حدود ۲۵۰ درصد رشد داشته است. با این حال اکثر کشورهای در حال توسعه از جمله کشور ایران طی سالهای ۱۹۰، در این مهم موفق نبوده اند. متأسفانه آخرین آمارهای اعلام شده از سوی مرکز آمار ایران نشان میدهد که تفاوتی فاحش بین نرخ مشارکت اقتصادی مردان و زنان در ایران وجود دارد، این نرخ برای مردان ۷۲/۹ درصد و برای زنان ۱۸/۵ درصد است. در عرصه های مدیریتی و تصمیم گیری نیز وضعیتی نامناسب تر را شاهد هستیم به طوری که تنها ۵/۱ درصد از مدیران کشور زن هستند و هرچه به سوی سطوح بالای مدیریتی می رویم این میزان کاهش می یابد و به ۱/۴ درصد در سطوح مدیرکل و معاون دستگاهها می رسد. (مرکز آمار ایران ۱۳۸۵). بسیاری معتقدند که جو حاکم بر سازمان ها و اعتقاد ناشی از مدیران و کارکنان مرد و حتی زنان شاغل به توانایی های مدیریتی زنان باعث ایجاد سرآمد مردان شده است. این باورهای عمومی در حالی در سطح جامعه وجود دارد که شاید آرایش نسبی زنان تحصیل کرده ی دانشگاهی در کشور هستیم. براساس آمارهای مربوط به گزارش توسعه انسانی (۲۰۰۴)، در ایران زنان تنها ۴/۱ درصد از کرسی های پارلمانی را در اختیار دارند. در حالی که این میزان در نروژ ۳۶/۴ درصد و در پاکستان ۲۰/۸ درصد است (چلبی ۱۳۷۹).